

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Бездігна Т. В.

студентка магістратури

*Київський університет права Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

Основний закон, тобто Конституція України, є основою усієї вітчизняної правової системи. Найвища юридична сила Конституції України полягає у тому, що її норми мають пріоритет перед нормами інших законів, та є загальнообов'язковими до виконання.

Конституція України затверджує «фундамент» державної політики, котра, у першу чергу, має за мету забезпечувати права та свободи людини, а також необхідні умови її життя. Основний Закон нашої держави заклав досить значущі основи для розвитку й зміцнення демократичної, правової та соціальної держави.

Головне призначення Конституції України – це врегулювання поведінки учасників конституційно-правових відносин, яке може реалізовуватися за умови існування відповідного механізму її реалізації [1, с. 191].

Нині є досить актуальною проблема ефективного застосування потенціалу Конституції України в аспекті процесу самого державотворення, реалізація її норм в суспільстві, визначення чинників, що негативно впливають на реалізацію конституційних норм [2, с. 51].

На думку вченого-правознавця Ю. М. Тодики, механізм реалізації Конституції України охоплює нормативний та інституційний аспекти. Економічні, політичні, соціально-психологічні та інші фактори він розглядає як ті реальні умови, котрі безпосередньо впливають на реалізацію конституційних норм, а тому не можуть відокремлюватися [3, с. 338–340].

За формою реалізація норм Конституції – це, по-перше, дотримання усіх без винятку її положень як органами державної влади й місцевого самоврядування, а також громадянами; по-друге, належне застосування конституційних норм під час здійснення своїх повноважень органами державної влади, посадовими особами шляхом прийняття законів України, актів Президента України та інших значущих нормативно-правових актів [4, с. 3].

Таким чином, під реалізацією Конституції України варто розуміти втілення конституційних приписів у життя суспільства й держави шляхом правомірної поведінки учасників конституційно-правових

відносин з метою забезпечення дотримання прав та свобод людини і громадянина, засад конституційного ладу, суверенітету та територіальної цілісності держави.

У загальному розумінні Конституція за своєю юридичною і соціальною природою є унікальним актом. Процес її реалізації відбувається на кількох рівнях, тобто як окремих конституційних норм, так і конституційно-правових інститутів. При цьому, якщо критерієм ефективності у процесі реалізації Конституції є становлення конституційного ладу, то процес реалізації окремої норми є ефективним, якщо вона отримала своє вираження в суспільних відносинах [5, с. 34].

Процес реалізації Конституції передбачає як забезпечення її максимальної стабільності та ефективності, так і забезпечення її розвитку в суспільстві й державі.

Вагоме значення для реалізації норм Конституції України, крім юридичних, мають організаційно-правові гарантії, котрі використовуються для попередження порушень конституційних норм та припинення можливих порушень [6, с. 30].

Механізм реалізації Основного Закону може бути ефективним лише за умови додержання й непорушності конституційних норм. Окрім того, не менш важливими формами реалізації Конституції України є використання, виконання і застосування її положень.

Таким чином, вдосконалення існуючого механізму реалізації норм Конституції України повинно відбуватися у таких напрямках:

– вдосконалення законодавства у напрямку відповідного конституційно-правового забезпечення розвитку громадянського суспільства в Україні;

– усунення деяких прогалин, що мають місце в Конституції;

– реалізація модернізації Конституції України [7, с. 107].

Якщо механізм реалізації Конституції України діятиме злагоджено та ефективно, тобто у повній взаємодії усіх його складових, тоді можна сміливо стверджувати про те, що Україна, відповідно, до Основного Закону України, дійсно є правовою державою.

Література

1. Ференц В. Дві тенденції конституційного процесу. URL: <http://www.pravda.com.ua/columns/2015/03/19/7061790>.

2. Крусян А. Модернізація Конституції України: досвід, сучасність та перспективи. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. Т. 11, 2012. 488 с.

3. Тодика Ю. М. Конституція України: проблеми теорії і практики. Харків : Факт, 2000. 608 с.

4. Проблеми реалізації Конституції України: теорії і практика : монографія / відп. ред. В. Погорілко. Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. 652 с.

5. Морозюк С. М. Особливості структури механізму реалізації Конституції України. *Науковий вісник публічного та приватного права*, 2016. Випуск 5. С. 32–36.

6. Гаврильців М. Т. Реалізація Конституції України: ефективність дії та напрями її забезпечення в умовах конституційно-правової реформи. *Право і суспільство*, 2020. № 2. С. 25–31.

7. Козаченко А. І. Історія розвитку конституціоналізму в Україні : навчальний посібник. Полтава : Астроя, 217 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-639-6-4>

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ: ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА

Єгорова В. С.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри інтелектуальної власності та приватного права
Факультет соціології і права*

*Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
м. Київ, Україна*

Конституція відіграє велику роль у розбудові будь якої держави, як демократичного і вільного суспільства.

Основні принципи, які закріплені у Конституції – є гарантією розбудови правової держави. Для громадянина – закріплення прав і свобод. Принципи Конституції України – це найвищі цінності, на яких заснована українська держава, та нормативні засади її діяльності. Вони відіграють важливу роль у встановленні, регулюванні та охороні конституційного ладу, формуванні політичної системи, системи права та публічного управління.

Розуміння та дотримання Конституції України є важливим кроком до побудови справедливого та процвітаючого суспільства.

Питання щодо відповідності Основного Закону реаліям існуючої в державі на конкретному етапі її розвитку правової дійсності, оптимізації сучасних конституцій, подолання стану фіктивності